

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
gannai „reneszánsz stílusú” tornácok
települési értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

PETRIK ILVA ..... (név)
..... (aláírás)
GANNA 2024.07.10 ..... (település, dátum)
(P. H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Petrik Iván

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Petrik Iván

Levelezési cím: 8597 Ganna Fő utca 118.

Telefonszám: 06702052859

E-mail cím: petrikivan271@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: A gannai reneszánsz stílusú tornácok

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	X épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	X kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- X települési   tájegységi   megyei   külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A gannai lakóházak tornácának építészeti megoldásai sajátos csoportot képeznek a tájegység népi építészetén belül. A négyszögletes falazott pillérre támaszkodó henger alakú oszlopok oszlopfő közvetítésével kapcsolódnak az őket összekötő boltozathoz. Ez egy jellegzetes megoldás a térségben, viszont Dám László megfogalmazása szerint Ganna kivételt képez annyiban, hogy „itt a pillérek, oszlopok, lábazatok és fejezetek, a boltozatok aránya nagyon közel áll a reneszánsz árkádsorhoz.” A neves kutató ezért „reneszánsz stílusúnak” nevezi a gannai tornácokat. A tájegység népi építészetén belül tehát egy (elsősorban) Gannára jellemző építészeti megoldást azonosított.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Ganna népi építészetét tekintve némileg elkülönült a környezetétől. A szakirodalom adatai szerint jelentősen magasabb volt a kőépítkezések aránya a többi településhez képest. A XIX. század utolsó negyedében épült épületek esetében 50% körüli, szemben a többi településre jellemző 20%-al. Gannai sajátosságnak tekinthetjük a „reneszánsz stílusú” tornácokat. Ma már kitapinthatatlan, miért alakult ez így. Az építető lakosok ízlése befolyásolta, vagy az építőmesterek kísérletezőkedve. Az mindenesetre a néprajzi szakirodalom fontos megállapítása, hogy a tornácok reprezentatív szerepet töltek be, alkalmazásuk vagyoni helyzetűtől, az építetőknek a falu társadalmában elfoglalt helyétől is függött. (H. Csukás Györgyi, 1984.) Azaz szinte biztos, hogy nem egy véletlen technikai

megoldásról van szó, hanem a falu társadalmával, értékválasztásaival összefüggő jelenségről.

A gannai népi építészet, azon belül is a valóban látványos és jellegzetes tornácok felvétele az Értéktárba azért is indokolt, mert kiemelten fontos felhívni a figyelmet az épített örökségünkben rejlő értékekre. A jellemzően a XIX. század utolsó negyedében épült házak, amelyek a XX. század közepén még nagyrészt eredeti alakjukban álltak, a XX. század végétől kezdve jelentősen megfogyatkoztak. A még álló épületeken is jelentős átalakítások zajlottak. Praktikus megfontolásokból, jellemzően a tornácok kerültek beépítésre, azaz sok esetben gyakorlatilag eltűntek. A még álló, eredeti formájukban helyreállított tornácok számbavétele fontos feladat.

Jelenleg 25 henger alakú oszlopokra támaszkodó, „reneszánsz stílusú” tornácot azonosíthatunk Gannán (Fő utca 7, 11, 13, 19, 21, 23, 43, 45, 81, 83, 91, valamint a 34, 36, 54, 66, 68, 70, 76, 78, 86, 102, 104, 106, 108, továbbá az Új utca 2 szám alatt). Ettől eltérő tornác típus a négyzetes oszlopokra támaszkodó, ahol az oszlopok egymáshoz nem boltívesen, hanem egyenesen kapcsolódnak. Ebből 14 azonosítható (Fő utca 5, 51, 77, 79, valamint 16, 26, 28, 64, 88, 90, 112 szám alatt, továbbá az Új utca három épülete).

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Dám László: Adatok a Pápa környéki falvak népi építészetéhez. Ethnográfia, 1993. 483-497.

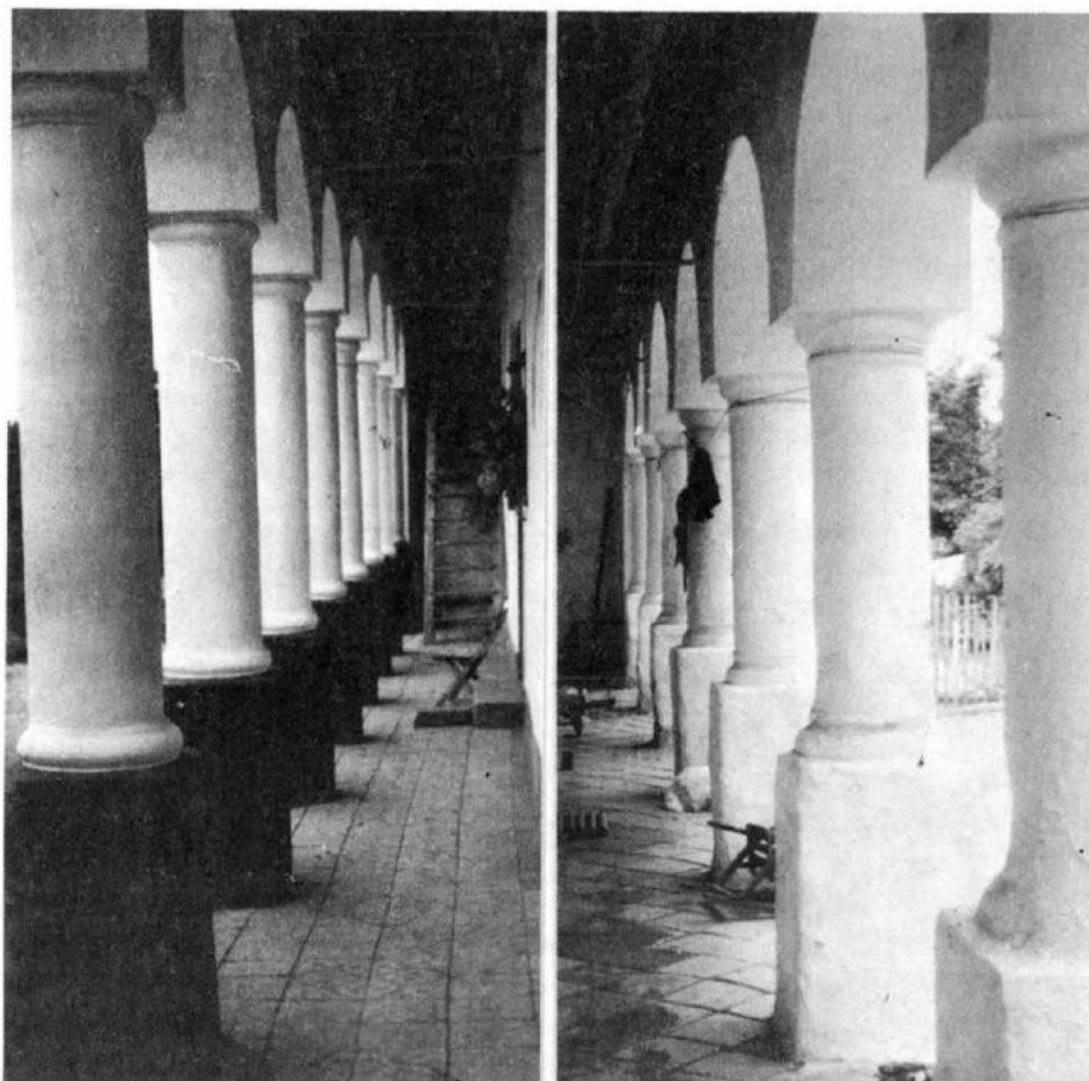
H. Csukás Györgyi: A Bakony és a Balaton-felvidék népi építésze. Ház és ember II., 1984. 21-61.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

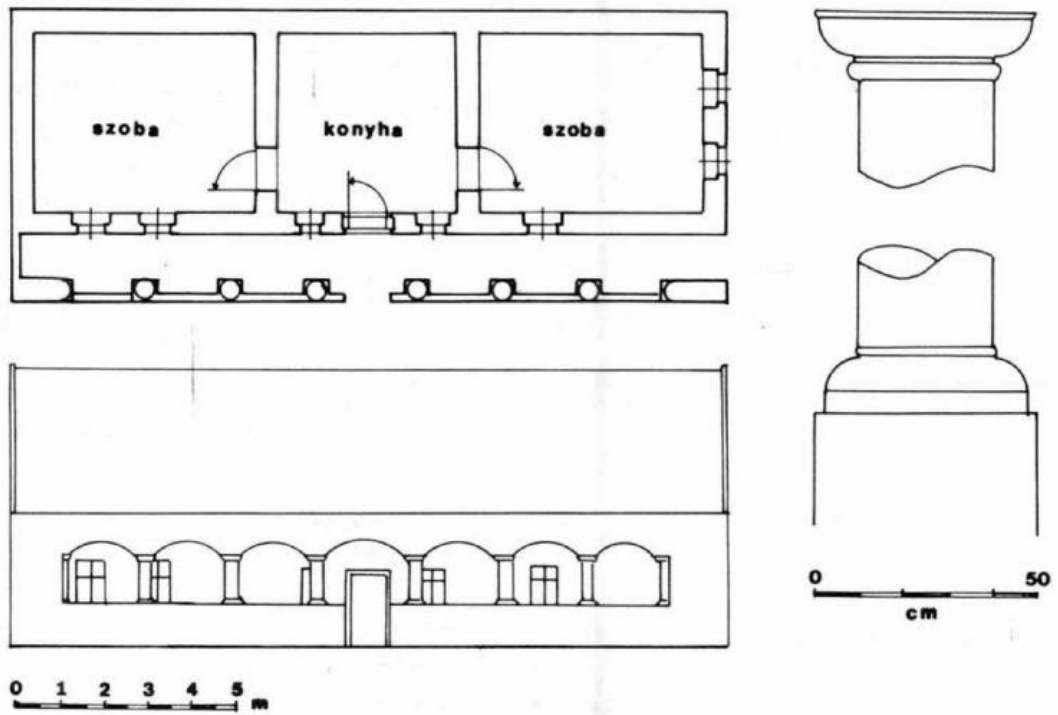
III.

MELLÉKLETEK

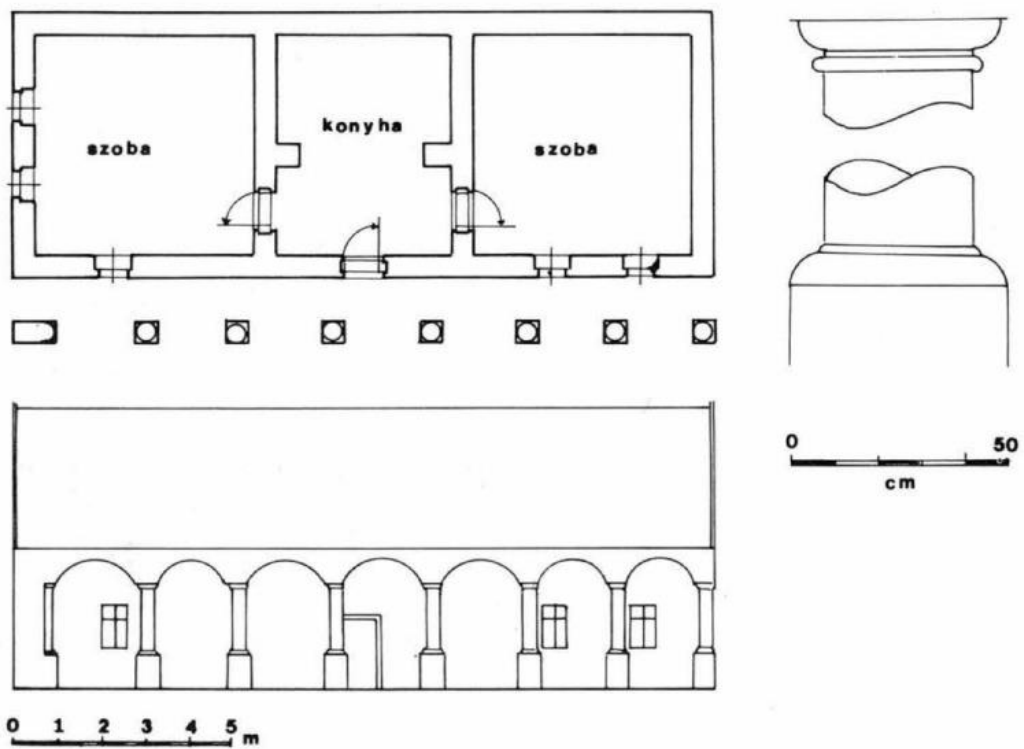
1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

9. ábra: Reneszánsz stílusú tornácok, Ganna, DÁM László felvétele 1965. DENIA F 300

8. ábra: Lakóház mellvédes reneszánsz stílusú tornáccal, 1880 körül. Ganna

7. ábra: Lakóház alaprajza és homlokzata reneszánsz oszlopsórral, 1880 körül. Ganna

6. ábra: Lakóház reneszánsz oszloprendű tornáccal, 1880 körül. Ganna,
DÁM László felvétele 1965, DENIA F 300

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Dátum: 2024.08.27.
Tárgy: települési értéktári javaslat
Iktatószám:
Ügyintézőnk: L. Karsai Henriett

Laczkó Dezső Múzeum
8200 Veszprém Török Ignác u. 7.
Tel.: +36 88 789-791
Fax: +36 88 564-321

Szakvélemény a gannai „reneszánsz stílusú” tornácokról szóló javaslatról

Példaértékű az a kezdeményezés, amely a népi építészeti emlékek, egyes építészeti megoldások, jellemzők megőrzésére hívja fel a figyelmet. A Ganna településen megmaradt tornácok megközelítőleg 150 éve épültek, és nem csak az esztétikai kialakításuk miatt értékesek, hanem az építőmesteri tudás gyönyörű példái.

Dám László publikált róluk, adatközlésében ezt olvashatjuk: „kiemelkednek Ganna tornácos házai, melyek azonban már mind a múlt század utolsó negyedében épültek, s a német építőmesterek kiemelkedő szakmai tudásáról tanúskodnak.”

Építészeti mesterművek, megőrzésüket, értéktárba való felvételüket támogatom, valamint a megyei értéktárba való jelölésüket is indítványozom.

Veszprém, 2024. augusztus 27.

L. Karsai Henriett

néprajzos muzeológus, osztályvezető
Történeti-Néprajzi Osztály
Laczkó Dezső Múzeum

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Lakóházak ma (Google maps)

Gannai Települési Értéktár Bizottság

Jegyzőkönyvi kivonat

Készült a GTÉB 2024. 07. 10-én megtartott ülésének jegyzőkönyvéből.

Tárgy: Határozat értéktárba való felvételről

A GTÉB a 2024. 07. 10-én megtartott ülésén az alábbi határozatot hozta:

A gannai reneszánsz stílusú tornácok javaslat a helyi értéktárba kerül.

Határozatszám: GTÉBH – 1/2024. (07.10.)

Szücs Gábor

GTÉB elnök